

Moksleivis

3 1967

EX-LIBRIS

Tiltu,
Kad sujungtu
Du krantus.
Ne, ne tu,
Tokiu mediniu, —
Net betonas čia netinka —
Reikia tilto tokio
Tikro,
Kad galėtų širdys vaikščiot,
Šviečiant upių šviesaforams
Didelėms žuvų akims.

Man taip pat reikėjo
Tiltu.
Aš buvau maža
Mergaitė.
Mano stirnos,
Mano kiškiai
Ganési anam krante

Mano tilte,
Tau dėkoju —
Paprastam mūs žemes
Žmogui,
Mokančiam tiltus atstoti.
Nors negimusiam
Tiltu.

Iš už kampo išniro ir gatve nuskubėjo penketas vaikinų — ilgaplaukiai, apačion platėjančiomis kelnėmis, su gitaromis. Pagyvenusi moteris sustojo ir piktu žvilgsniu palydėjo nueinančius.

Atvirai pasakius, aš — irgi. Dar žmogu užkabins kur skersgatvy, kas žino ten juos, visokius...

O kartą visas būrys su gitaromis — ne paprastomis, o elektrinėmis — suvirto į mūsų kie-mą. Nustebau — kartu ējo ir Vacys, kaimynų sūnus, devintokas, šiaip gana geras ir ramus berniukas. Rodos, pirmą kartą pastebėjau, kad ir jis maža kuo skiriasi nuo kitų — kelnės pratintos, plaukai ilgoki. Nejaugi ir jį sugadino plevės!

Vacys dingo, matyt, į namus užbėgo. O kiti liko laukti.

— Ko gi jūs slankiojat, vyrukai? Bene neturit ko veikti! — neiškenčiau.

Vaikinai sužiuro į mane.

— Mes ne slankiojam, o skubam. Mums nėra kada, — po geros pauzės atsakė vienas, su gitara, ir nekantriai žvilgtelėjo į kaimynų langą.

Tokio atsakymo nelaukiau. Maniau — žers ką nors atgal. O jie — visai mandagiai.

— O kur jūs taip skubat?

Antrosios gitaros savininkas prisimerkęs nūžvelgė mane nuo galvos iki kojų.

— Pats bene mokytojas būsit! — paklausė.

— O ką, mokytojų bijot? — man tik dabar dingtelėjo, kad jie — mokiniai, na, devintokai, dešimtokai.

— Bijoti tai gal ir nėra ko. Tačiau jie ne visada glosto...

— Bet jeigu nieko blogo nedarot...

— Žinoma, nieko.

— O valkiojatės...

— Gal mes nesivalkiojam, gal dirbam, ieškom ko...

Jie nebaigė, laiptuose pasirodė Vacys.

— Vaclo, ar čia ne iš pavojingųjų! — paklausė vienas.

Vacys papurtė galvą ir nusišypsojo.

— Kaimynas, — pridūrė.

Vaikinai pasijuto laisviau, ėmė juokauti ir skubinosi iš kiemo.

— Bet, vyruk, taip ir nepaaiškinai, kokie darbai tave užgulę, kai tu su gitara šlaistaisi?

Vaikinas stabtelėjo ir nusišypsojo:

— Daug žinosi, greit pasensi, — ir nubėgo paskui draugus.

Po poros dienų jie vėl pasirodė mūsų kieme. Švilptelėjo. Laiptais žemyn nulékė Vacys, ir būrys išskubėjo. Po dienos kitos — ir vėl. Ir vis susirūpinę, rimti.

— Dar reikia dvi gitaras padaryt, paskui

A. ZURBA

GATVE
SKUBA
VAIKINAI

stiprintuvą, — atsakė paklaustas Vacys. — Kitai — koks ten džazas.

Aš vis užkalbindavau vaikinus. Jie nevengė manęs, o kartą pakvetė užsukt pas vieną jų.

Užkopės į trečią aukštą, paskambinau. Ne tuoju išgirdo. Viduje skambėjo muzika. Pagaliau atidarė duris jau pažįstamas vaikinas, berniukas, Virdžis.

— Jūs... O mes manėm, kad šeimininkas, — sutiko mane balsai.

— O kodėl jo bijot!

— Tėtis nemégsta triukšmo. Repetuojam, kol jis negrijęs iš darbo, — paaškino Virdžis.

Kambarys buvo panašus į senų daiktų paruočiavietę — sujauktas, užgriozdintas. Ant stalo, kėdžių ir ant grindų buvo prikruta laidų, įvairiausių radijo detalų, lempų, kėpsojo keli seni garsiakalbiai, piūklai, pradėtos obliuoti lentos.

O vaikinai ruošėsi groti. Edmas, Petro ir Džonis (taip jie vienas kita vadina) buvo užgulę

elektrines gitaras — derino jas: prie pianino sėdėjo Antonio, o Vacys ir šeimininkų Virdžis skaidė gaidę šūsnis.

Tai štai koks jų džazas!

Pradėjo. Suskambo pianinas — vaikinukas grojo visai neblogai. Išiungė gitaros. Jos iš tiesų rypavo kažkur girdėtą džazo melodiją senovinės negrų dainos motyvais. Paskui — pauzė. Tik Edmas tebegrojo. Prasidėjo improvizacija — tik labai jau neišradinta, visai nesiderinant su pagrindiniu melodijos motyvu. Po kelių taktų vėl išiungė visas orkestrėlis. Džonis padėjo gitarą, stvérė barškučius ir, pašelusiai žvanginamas, émė dainuoti be galio darkyta anglų kalba. Jam padėjo nuo pianino pakilęs Antonio, — ten sėdo Virdžis. Banali, smarkiai išdarstyta dainelė baigėsi, paskui — vėl muzika. Pagaliau viskas nutilo.

— Ech, nebaigtas stiprintuvas, — atsiduso Džonis ir liūdnai pažvelgė į déžę, stovinčią kampe. Jam, matyt, pasirodė, kad buvo mažkas efektas.

Vacys iš už sofos išsitraukė elektrinės gitaros griaucius. Virdžis susirado lituoklį.

— Kam jūs, vyrukai, tiek visko čia prisitempt!

— Kam! — prisimerkė Džonis. — O jūs pabandykit gaut parduotuvėje elektrinę gitarą. Taip jau yra — pats nepasidarysi, neturési. Be to, pirktinė kainuoja pusę motociklo...

— Detalės juk irgi kainuoja.

— Ne visos naujos. Iš seno laužo susirenki. Reikia tik mokéti suktis. O naujos — kainuoja. Vasarą melioracijoje dirbom, negi kaulysi iš tévų.

— Bet jūs čia jokių sąlygų neturit. Padaryt elektrinę gitarą — ne juokas. Geru dirbtuvių reikia.

— Reikia. Čia ir bréžiniai, ir metalo darbai — gréžimas, piovimas. Gerai, kad priprashai koki meistrą, bet lakstyk, iškišes liežuvį. O mokykloje pabandém — vienas piršto vos nenusimus išvijo...

— O ką grojat? Matau, kad nelabai suvokiat, kas yra improvizacija. O be jos nėra ir džazo!

Vaikinai išišeidžia. Pasirodo, ne pėsti jie. Cia pat, kampe, ir vokiški, ir mūsų žurnalai, kuriuose rašoma apie džazą. Greta — įvairiausiu populiarium užsienio atlikėjų ir, žinoma, bitlų nuotraukos. Kažkaip jiems derinasi viskas — ir tikroji džazo muzika, ir „bitlzai“. Čia jau, anot jų, skonis. Patinka, ir tiek. O ant spintos visa déžė magnetofono juostų su radio įrašais. Paklauso juos ir groja, kartais patys bando gaidas užrašyti.

— Tačiau kodėl visa tai? Mokykloje, šokių vakaruose grosit?

8

— Kas leis mokykloje... O kodėl g... jam! Patinka!

— Betgi galėtumėt pasirinkti mūsų kompozitorių kūrinius, traukt estradines dainas.

— A, mūsų — nejdomu. Džazas, bitlai — visai kas kita. Nepalyginsi.

— Jūs ir išvaizdą mègdžiojat...

— Išvaizda... Bet jei ir ji patinka?

— O kodėl jums kur nors nesusiburus? Gal iétumėt apie džazą pakalbėti, su specialistais pasitarti, groti jų vadovaujami.

— Tačiau kur? Niekas mūsų nepriima. Buvo jaunimo kavinė — uždarė. Mokykloje apie džazą vieną paskaitą perskaitė — ir viskas. O ką mums veikt vakarais? Pionieriai nors rūmus turi, o mes?

...Ilgai svarstome. Vaikinai nepasiduoda, užgula daugybe klausimų. Štai jie:

„Taip, mes skubam gatvėmis vieni pas kitus, reikia pasidalinti naujovėmis, repetuoti. Ar tai blogai?“

„O gal mes naudingai praleidžiame laiką, patys dirbdami gitarą? Negi visą laiką sédési prie knygos?“

„Mokslas, gal būt, kartais ir nukentėja. Bégioji, visko ieškai, montuoji... Reikia daug laiko. Bet ką padarysi, jei muzika taip traukia?“

„Mokyklos vakarai? Ten viskas senoviška — ir šokiai, ir muzika. O gal negalima siekti naujo?“

„Nejaugi bloga, jei žavi džazas?“

„Sakot, blogai grojame. O kas padės geriau išmokti?“

„Jūsų kompozitoriai? O ką jūs rekomenduotumėt mūsų skoniu?“

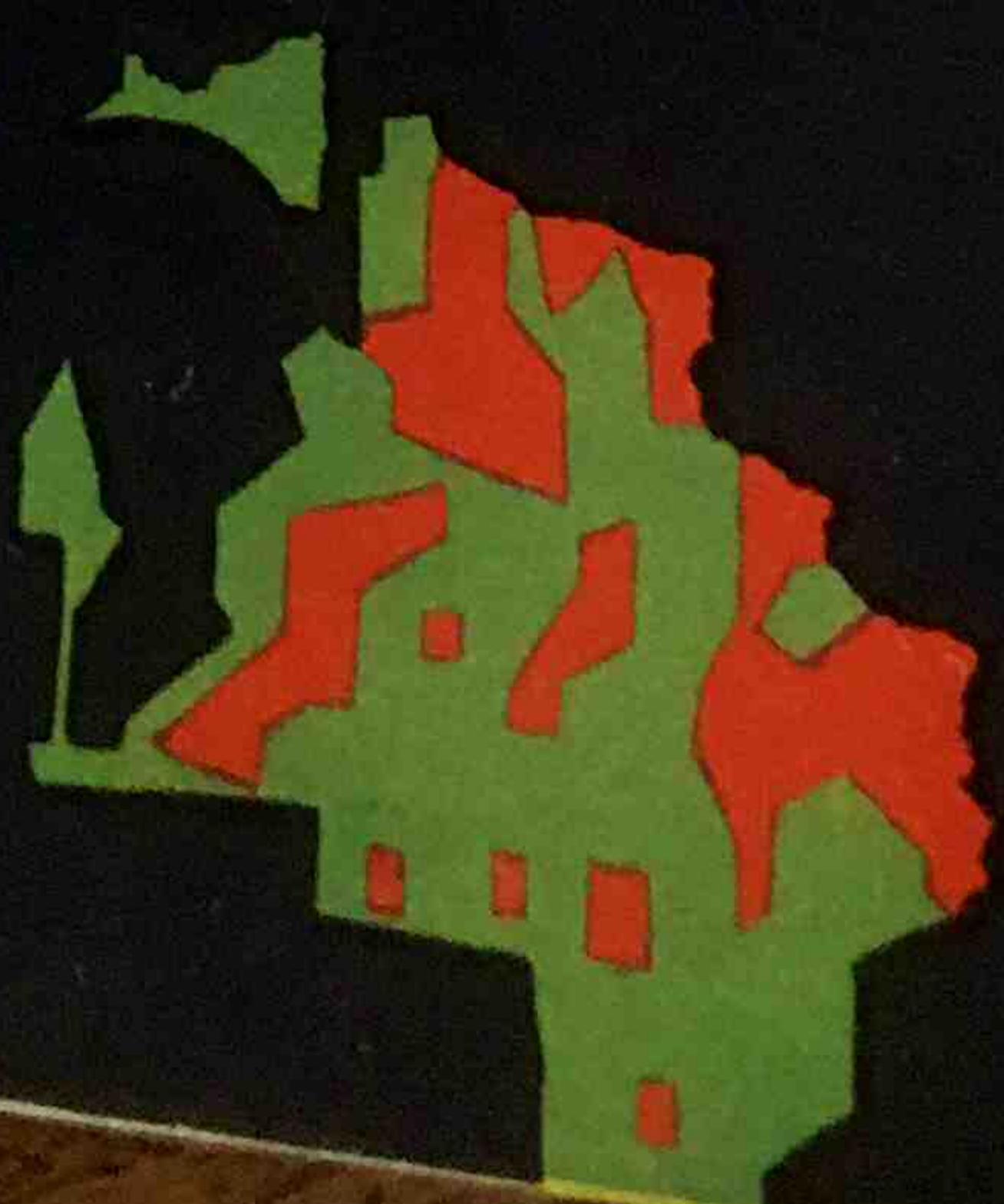
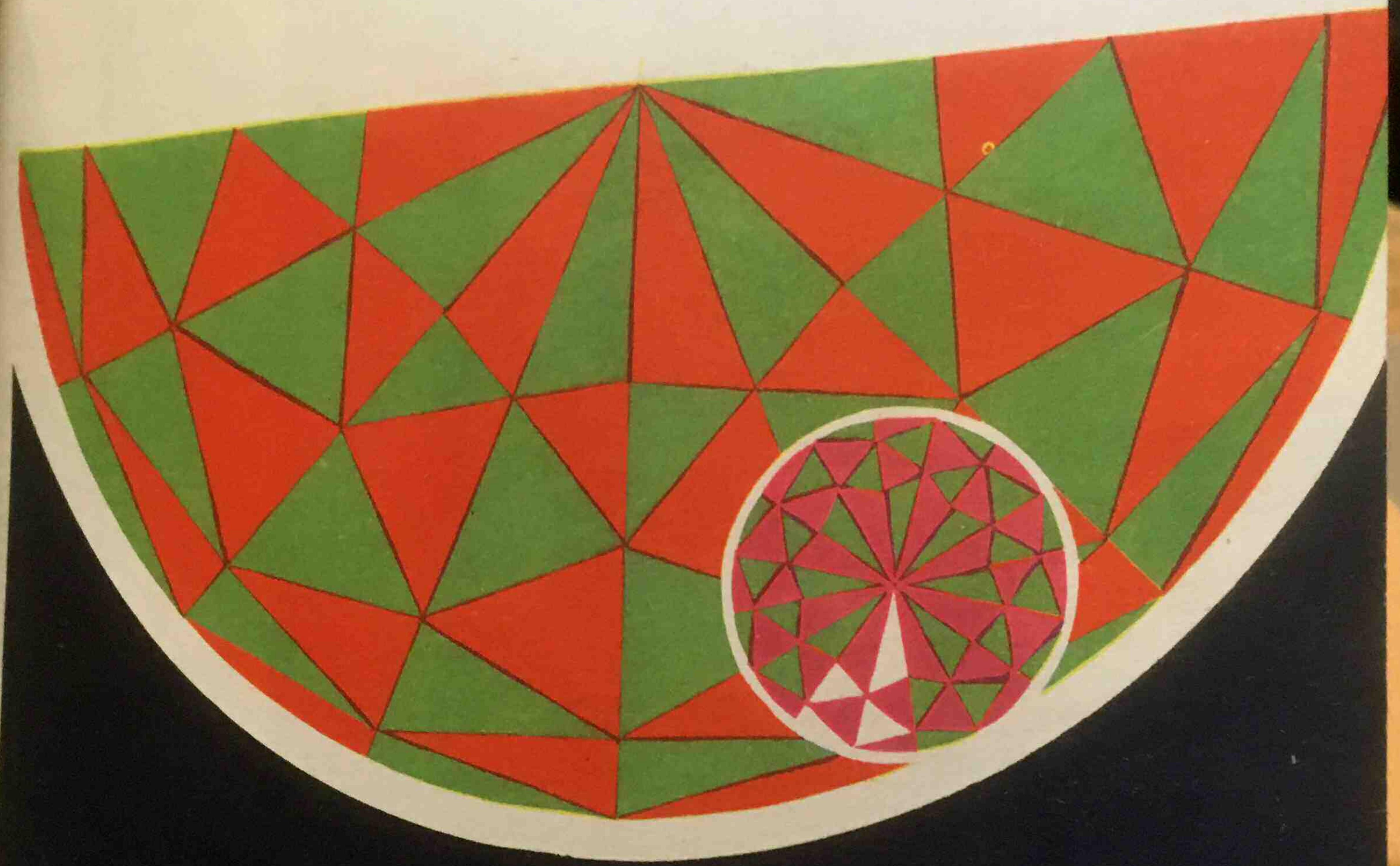
„O išvaizda... Argi blogai, kad patinka bitlai?“

Palikau muzikantus, taip ir neatsakęs į jų klausimus. O ką reikėtų atsakyti? Kaip vertinti vaikinus: smerkti ar pritarti jiems? Kaip jūs padarytumėt?

A. ZURBA

Vilnius

Moksleivis 6 1967

Paklausykime Kauno gitaru...

Prisipažinsiu, kad man patinka ne tik džazo muzika, jvairių šluo metu užsienyje pagarsėjusių atlikėjų dainos, bet ir „bitlų“ išvaizda. Nejučia pamėgdžioju juos, nemanydamas, kad tai bloga. Mano manymu, didžiausia blygė, kad vyresnio amžiaus moksleiviams nėra kur vakarais susiburti. Ar ne dėl to tiek daug „bitlų“ šlaistosi gatvėmis?

Vilnius

Algimantas VITKUS

Reikia tik džiaugtis, kad gabūs vaikinai, užuot slankioję gatvėmis, patys daro elektrines gitaras, repetuoja. O rengtis pagal paskutinę madą reikėtų visiems.

Šiauliai

Grupė dešimtokų

Gaila, kad mokyklose neorganizuojami muzikos būreliai. Juose mégėjai galėtų ne tik groti, bet ir patys pabandyt kurti. Juk slapukaudamas nieko gero nepasieksi.

Kaunas

Danutė B.

Mūsų mokykloje kai kurios mergaitės ir berniukai šaiposi iš manės, kad aš žaviuosi džazu. Tačiau aš į pašaipas nekreipiu dėmesio ir galvoju, jog mums reikėtų naujamadiškesnės muzikos. Pasiutpolkė, kurią vis dar perša mums mokyklos vakaruose, atgyveno. Be to, labai jau daug kas mums draudžiama, tarsi būtume visai mažiukai.

Kėdainiai

Stasė B.

Tai tik kelios eilutės iš laiškų, kuriuos gavo redakcija, žurnale pasirodžius straipsniui „Gatve skuba vaikinai“. Jame buvo pasakojama apie Vilniaus moksleivių, pamėgusius džazą, besigaminančius elektrines gitaras, bet nerandančius pritarimo mokykloje. Šį straipsnį apsvarstė ir Kauno 4-osios vidurinės mokyklos muzikantai. Štai jų mintys:

OVIDIJUS. Mūsų vargai tokie pat, kaip ir vilniečių. Mokykloje net trys orkestrėliai, tačiau instrumentus vargais negalais susirankiojom patys. Tik būgnas mokyklos, ir tas, tiesa, apiplyšęs.

ARŪNAS. O ką veiksi — meistrujam, neriamės iš kailio. Sunku, bet nepasidarysi gitaros — neturėsi. Pirkti! Ne kiekviename tėvai gali suteikti tokią prabangą. Be to, pamėgink surast parduotuvėje padoresnį instrumentą. Štai nesenai pasirodė kelios vokiškos gitaros — bemačiant organizacijos išgraibstę. Ir dar — kur groti? Namuose pabandai, tai triukšmo nemėgstą kaimynai tuo miliciją kviečia, o mokyklos salėje repetuoti neleidžia.

ROMAS. Nieko gudresnio nesugalvojam ir gaidų ieškodami. Jų lengvai niekur negausi. Tad groji tarsi tas gaidys — iš akminties. Išgirsti melodiją, prisitaikai, savaip perkuri. O ką daugiau darysi?

VIKTORAS. Visa tai — pusė vargo. Yra biauresnių dalykų.

ROMAS. Žinoma. Man atrodo, kad maloniusia — tai mūsų ir mokytojų konfliktas. Taip, konfliktas. Dažnai tai, ką mes gromejame, o ir aplamai džazas, mokytojams nėra artimas, kartais ne visai suprantamas. Dėl to mums ir draudžia grofi.

ALGIS I. Vis dar siūlo mums valsą, polką, suktinį, o dabartinė muzika kažkodėl ignoruojama.

ALGIS II. Už skonį žmogaus dabar, atrodo, nebekaltina. Tai kodėl nepripažint naujo, plintančio šiuo metu? O juk tai mūsų amžiui daug artimiau, negu vyresniesiems. Ar ne juokinga — kiek kariauta prieš tvistą, o jų šoka. Ir į letki, ir į tą iš karto buvo šnairuojama. O dabar — prašau. Nors jau pasenęs, bet kol kas labiausiai paplitęs pasaulyje šokis.

ARŪNAS. Tuo tarpu yra visai kitokių pavyzdžių. Sunku pamiršti vakarą, kai buvo atvykę meno mokyklos dėstytojai iš Estijos. Kaip grojo! Ir pačius moderniškiausius kūrinius. Jei ką nors panašaus mes užgrojame, pasiūlo išeiti iš salės.

ALEKSANDRAS. Bet prisimena ir mus kartais — kai ateina apžiūros.

ARŪNAS. O kaipgi! Štai ir šjmet. Paėmė du iš vieno orkestrėlio, du iš kito — pasiodysit. O iki apžiūros — savaitė. Kerepetuota, nesiruošta.

ALGIS I. Gerai padarėme, kad iš viso negrojome. Tik gėda būtų buvusi. O jei būtų leidę repetuot visą laiką, galėjome nurungti kitas mokyklas.

ARŪNAS. Taip jau išeina — mūsų geri norai spraudžiam išėmus — grokit tik apžiūroms.

ALGIS II. Kai taip į mus žiūrima, nenuostabu, kad ir mokylos vakarai, kuriuose groja plokštelės, pilki, neįdomūs, o moky-

leiviai lenda į klubus, nusižiūrėję į vyresnius, pradeda lenkti stikleli, be tikslo slankioja gatvėmis.

ALGIS I. Kartais būna skaudu, kad apie grojančius susidaro klaidinga vyresnių nuomonė. Tu muzikantas, vadinasi, gitruoklis, vagis ir kas tik nori. Į tave skersakiuoja, tavim nepasitiki. O kad mes norim vieno — groti, gerai groti — to niekas nepaiso.

ALGIS II. Mums neretai priklijuoja tuos nelemtus „bitlzas“, nors į akis krintanti išvaizda mums visai neaktuali. Ja daugiausia rūpinasi tie, kurie kitkuo ir nesugeba išsiskirti. Mums svarbiausia, kaip jau buvo sakyta, gerai groti. Propaguojame džazą. Vis dar daug kas nesuvokia, kad fai niekuo ne blogesnė muzika už simfoninę, kad geras džazo pjeses ne taip paprasta sugroti. Mes norime patys būti kuo kūrybiškesni, savo grojimui suteikt savitą, specifinį braizą. Tai įmanoma, tik turint sąlygas.

ARŪNAS. Aišku. Štai neseniai girdėjome, kaip groja Belostoko moksleivių džazo ansamblis. Žaviesi ir slapta pavydi jiems.

VIKTORAS. Nėra ko mums su jais lygintis. Jų orkestrėlyje trys pirmaklasės gitaros, puikūs mušamieji.

ROMAS. Ir vėl mes apie „ūkines“ bėdas. Aišku, paties pasidaryta gitara niekada neprilygs aukštos rūšies pirklinei. Niekada nepagrosim patys vieni repetuodami taip, kaip orkestras, turjus gerą vadovą.

ALGIS II. Bet išeitį galima būtų surast. Aš dažnai pavydžiu mūsų bendraamžiams technikumuose, kuriuose moksleiviai, o ypač muzikantai visai kitaip gyvena. Štai Maisto pramonės technikumas — pasistengė vaikinai, šefuodami „Maisto“ fabriką, ir prašau — jiems ir orkestro instrumentus nupirkto, ir vadovas atsirado. Mes irgi nebijotume darbo, padėtume gamykloms ir mums padėtų. Įsigytume ne tik instrumentų, bet ir nepigiai kainuojančių gaidų. Bet niekas šito nesiima organizuoti. Ar ne per dažnai mus tarsi pirmokus saugo nuo visų naujovių! Kol jos įsigali, jau pasensta, ir mes neretai atrodome juokingi.

... Nelinksni muzikantų balsai. Nemaža kaltinimų, irzlaus nusivylimo. Kodėl taip — aišku. Vaikinai, aistringai pamėgę modernišką muziką, dažnai susiduria su kliūtimis: mokykloje į jų pastangas žiurima skeptiškai, nesuteikiamos sąlygos repetuoti. Tačiau argi jau iš tikrujų padėtis tokia bloga, kaip atrodo iš kai kurių pasiskymų?

Ar vaikinai nesitiki, jog naujovės, kaip sakoma, ims pačios iš dangaus kristi?.. O gal reikėtų paklausti besiskundžiančių: nejaugi viską padarėte, kad jūs patys, jūsų pamėgta muzika būtų pripažinta mokykloje? Taip, vienam kitam mokytojui nepatiko, jis paprieštaravo. Ir dėl to jau reikia kalbėti apie mėsjausmas!.. Sakot, vienišų balsų neklauso. O mokyklos komjauimo organizacija, kodėl gi jos vardu neginti naujovės? Paganiau, argi tik mokytojai turėtų vedžioti jus į mokyklas, už joms suteiktą pagalbą neatsisakančias ir instrumentus nupirkti! Jūsų balso tikrai paklausytų, neatsisakytų padėti ir miesto jaunimo komitetas. Bet ar bent vienas kreipėtės?

Naujovė — gerai. Bet, matyt, ji, tarsi tas ankstyvo pavasario upelis, pati turėtų visomis jėgomis ieškoti kelio, o ne laukti, kad kas nors atėjęs iškastų vagą.

V. STANKŪNAS

